

Africalia '03

ELS NOUWEN

Africalia '03 laat u zeven maanden lang op verrassende wijze kennismaken met de pracht en diversiteit van de hedendaagse Afrikaanse cultuur. Resultaat van evenwichtige en duurzame ontwikkelings-samenwerking.

Een Afrikaans seizoen in België

Kan cultuur de wereld redden?

Cultuur inzetten als voornaamste middel in het streven naar menselijke en duurzame ontwikkeling. Een concept dat werd voorgesteld tijdens de akkoorden van Conotou (juni 2000) en Belgisch staatssecretaris voor ontwikkelingssamenwerking Eddy Boutmans heeft het ter harte genomen. In 2001 richtte hij Africalia op, een project dat zich toespitst op de ondersteuning van creatie en cultuur in Afrika. Cultuur in de ruime betekenis van het woord. Het begrip omvat werkmiddelen, gebruiken, personen en kennis die de transformatie van de Afrikaanse maatschappijen in goede banen kunnen leiden. Essentieel is ook dat Africalia een volwaardig partnership wil zijn. België treedt dus niet op als promotor of geldschieter, maar als partner die op een vruchtbare wijze wil samenwerken met de Afrikaanse culturele actoren. Uitwisselingen stimuleren en het mogelijk maken voor intellectuele en artistieke producties om te circuleren doorheen landen, regio's en subregio's van Afrika. Reële behoeftes en Africalia wil ze realiseren.

In 2002 werden reeds een zestigtal projecten in verschillende artistieke disciplines ondersteund. Naast facetten als doorstroming en uitwisseling, moeten de projecten duurzaam zijn en aangeboden worden door een culturele operateur die in Afrika werkt.

In 2003 worden structurele initiatieven voortgezet. Het project ook in België zichtbaar worden, want deze evenredige verrijking van Noord en Zuid levert ons een Afrikaans seizoen op.

Afrikaanse verrassingen

Het zeven maanden durende seizoen biedt ons een uitgebreide multidisciplinaire staalkaart van de hedendaagse Afrikaanse cultuur. Er is het hedendaags dansplatform dat de nieuwe generatie van Afrikaanse choreografen een erkend podium aanreikt en zo wil meewerken aan het openbreken van de Europese markten. Een overzicht van nieuwe vormen van theater, dat zich losmaakt van Westerse logheid en folkloristisch erfgoed. De universele taal van de muziek maakt intense samenwerking tussen Europese en Afrikaanse muzikanten mogelijk.

AIMÉ NTAKIYICA, WIR, 2001

Het is ook uitkijken naar de multidisciplinaire evenementen. "De karavaan" is een heus containerdorp dat 12 weken lang in 12 Belgische steden zal opgesteld worden. Acteurs, vertellers, dansers, muzikanten, zangers, plastische kunstenaars, schrijvers en koks uit Afrika geven de inwoners van elke stad de kans het Afrika van vandaag te ontdekken. De culturele activiteiten, voorstellingen en workshops vormen een mooi tegenwicht tegen het exotische of stereotype beeld, dat wij vaak nog van Afrika hebben. Een overzicht van historische films, hommages aan regisseurs en de ontdekking van nieuw Afrikaans filmtalent maken deel uit van het filmluik, evenals "mwanza", een filmprogramma in bioscopen in heel België. En verder zijn er nog het salon van de Afrikaanse literatuur, een overzicht van striptekenaars en cartoonisten, colloquia rond culturele netwerken en een platform voor nieuwe partnerschappen.

Hedendaagse Afrikaanse kunst

Sinds de jaren '90 van vorige eeuw is de hedendaagse Afrikaanse kunst niet meer weg te denken uit de internationale artistieke scène. Het einde van de apartheid, globalisering en het nomadisme in de kunst; het zijn allemaal bepalende factoren geweest voor de ontsluiting van het internationale kunstcircuit.

BODYS ISEK KINGELEZ, ETOILE ROUGE CONGOLAISE, 1990 ©C.A.A.C.-THE POGOZZI COLLECTION, GENEVA

De aanwezigheid van niet-westerse kunst heeft een vurig debat en een boeiend discours opgeleverd. Kijken naar kunst in een mondiaal perspectief betekent immers herbezinning op een esthetisch oordeel. Het betekent vooronderstellingen en uitgangspunten kritisch onder de loep nemen. Het dominante westerse referentiekader als ijkpunt in vraag (durven) stellen. Zo ontstaat er ruimte voor dialoog en is er uitwisseling met andere kunstbegrippen mogelijk. Eén van de tentoonstellingen die van grote invloed is geweest voor het debat was Okwui Enwezor's "The short century: Independence and Liberation Movements in Africa, 1945-1994". De curator van de voorbije Documenta toonde er mee aan hoezeer eurocentrisme het ontwikkelen van expertise op het gebied van niet-westerse kunst verhindert. Hij besteedde ruime aandacht aan de context waarin de Afrikaanse kunst tot stand kwam en komt. Kunst kan immers niet los gezien worden van machtsverhoudingen, politieke verhoudingen en economische en sociale feiten.

aanhoudende noodtoestand scheppen. In hoeverre zijn zij echter bepalend voor het verloop van de geschiedenis? "Transferts" toont een reeks gevestigde namen en jonge kunstenaars die zich van diverse media bedienen. Sommige onder hen waren reeds eerder in België te gast, Bili Bidjocka, Pascale Marthine Tayou en Minette Vari bijvoorbeeld. Bidjocka (geboren in Kameroen, maar ondertussen wereldburger) toonde in het Muhka installaties vol metaforen en referenties naar Afrika. Ook Vári's thematiek is onlosmakelijk verbonden met de recente geschiedenis van haar land. Kwesties als identiteit in relatie tot uiterlijke kenmerken krijgen betekenis in het licht van

de sociaal politieke context van Zuid-Afrika. Ook zij toonde reeds videowerk in het Muhka. De Marokkaanse kunstenaar Hicham Benohoud, aanwezig op "Hedendaags Marokko", plaatst massa's fotografische portretjes repetitief op muren en refereert aan een traditioneel islamitisch decor. Het is uitkijken naar het performance en videowerk van de jonge Ingrid Mwangi. Met de inzet van haar eigen lichaam zoekt ze grenservaringen op en bevraagt ze stereotypen. In haar video "Neger - don't call me", getoond op de voorbije biënnale van Sao Paulo, gebruikt ze haar eigen haar om abstracte maskers te creëren.

FATIMAH TUGGAR, FUSION
CUISINE, 2001,
© COURTESY ART + PUBLIC,
GENEVE & BINTAZARAH
STUDIOS, NEWYORK

SUE WILLIAMSON,
CAN'T FORGET, CAN'T
REMEMBER, 2001,
© OLOF WALLAGREN

Transferts

Ook de grootste tentoonstelling van Africalia alludeert met haar titel op de politiek-sociale verhoudingen van onze huidige wereld, gekenmerkt door voortdurende pendelbewegingen van mensen, geld-en goederenstromen en ideeën.

Met het eerste thema "de dood van de ander" wordt bewust provocerend verwezen naar het hedendaagse vertoog omtrent globalisering. Het tweede thema "de versnelling van de geschiedenis" vertrekt vanuit de vaststelling dat rampen, terroristische aanslagen en oorlogen ruime media-aandacht krijgen en zodoende een soort

Een sterke referentie naar de traditionele Afrikaanse kunst en tevens een uithaal naar de (westerse) blik op exotische vrouwen. Verder op "Transferts" ook nog werk van Brahim Bachiri, Godfried Donkor, Abdoulaye Konaté, Otobong Nkanga, Aimé Ntakiyica, Keith Piper en Tracey Rose.

Pascale Marthine Tayou's taudisme

De bekendste naam op "Transferts" is die van Pascale Marthine Tayou. Een kunstenaar die het voorbije decennium aanwezig was op talrijke internationale tentoonstellingen, waaronder de voorbije Documenta in Kassel. Hij studeerde rechten, maar brak die studies af om kunstenaar te worden. Tayou is autodidact en werd naar eigen zeggen opgeleid aan "de universiteit van de straat en van het Afrikaanse leven." En die band met het Afrikaanse straatleven is sterk voelbaar in de chaotisch geïmproviseerde installaties die hij maakt. Ze bestaan uit alledaagse, gevonden en afgedankte objecten, parafernalia met een bepaalde geschiedenis, grafitti, en dies meer. Labyrinthen die sporen van stedelijke omgevingen en diverse territoria bevatten. "Taudisme" is het woord dat hij zelf ervoor bedacht, het isme van de verkrotting, het "sloppenwijkisme". Eerder dan kunstenaar noemt hij zichzelf "maker", iemand die "dingen fabriceert". Tayou's ruwe en elementaire kunst doet nadenken over postkoloniale migratie en culturele ontwrichting.

Monografische tentoonstellingen

Aanvullend op TRANSFERTS, wordt aan 5 belangrijke hedendaagse kunstenaars uit Afrika een monografische tentoonstelling gewijd. Santu Mofokeng en Andrew Tsabangu zijn beiden Zuid Afrikaanse fotografen. Als anti-apartheidsmilitant, straatfotograaf en reporter is Mofokeng sinds het begin van de jaren '90 één van de markantste figuren van de hedendaagse Afrikaanse fotografie. Zijn bekendste werk is wellicht 'the black photo Album/Look at me' uit 1997. Als onderzoeker verbonden aan de faculteit sociale wetenschappen van de universiteit van Witwatersrand verzamelde hij originele private foto's van zwarte families uit de arbeidersklasse, periode 1890-1950. Hij maakte nieuw afdrukken van deze vergeten, anonieme portretten. Een document van onschatbare waarde. Mofokeng positioneert zijn praktijk als een alternatief op de collectiviserende en inhumane operaties van "het archief". Een herbezinning op de notie van culturele identiteit, geconstrueerd door

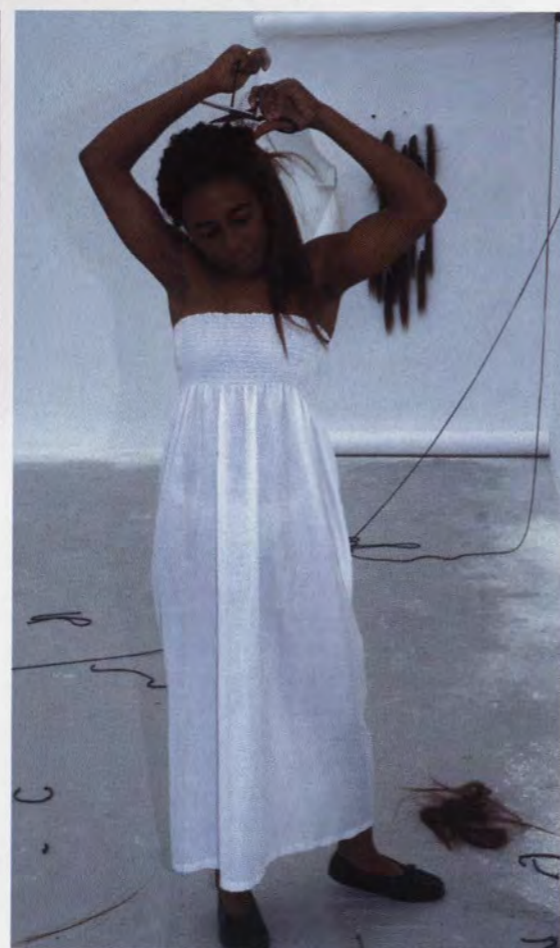

PASCALE MARTHINE
TAYOU, AFRODIZIAQUE...AFROS
ISIAQUE, 2002,
© VILLA MEDICI, ROME

HICHAM BENOHOUD,
LA SALLE DE CLASSE,
2002

INGRID MWANGI, TO BE IN THE WORLD,
2002

OTOBONG NKANGA, SUSTAINED SUTURE,
2002

concepten als "Soweto" en "townships". Andrew Tshabangu, opgeleid en gesteund door zijn stadsgeenoot Santu Mokofeng, maakt deel uit van de jonge generatie Zuid Afrikaanse fotografen die zich engageren om de complexe situatie van de post-apartheid in beeld te brengen. Zijn beklijvende foto's getuigen van een sterke sociale bewogenheid. Met Donald Odili Oditia is ook de hedendaagse Afrikaanse schilderkunst vertegenwoordigd. Zijn abstracte composities van fel gekleurde, horizontaal zigzaggende vlakken roepen een mysterieuze ruimtelijkheid op. De suggestie van uitdijende landschappen. Pulserende ritmes die de blik van de toeschouwer meezuigen. Oditia integreert in zijn oeuvre tal van Euro-Amerikaanse en Afrikaanse invloeden, gaande van traditioneel Afrikaans textiel, referenties naar Hard Edge schilderkunst tot digitale beelden en elektronische muziek. Sue Williamson, een multimedialkunstenaar uit Kaapstad engageerde zich tijdens de jaren '70 en '80 voluit in de strijd tegen de apartheid. In haar oeuvre grijpt ze regelmatig terug naar thema's als de vergankelijkheid van herinneringen, de vervalsing van de geschiedenis, en de huidige noodzaak van verzoening tussen zwart en blank. Williamson is eveneens actief als auteur en critica. Naast de talrijke kunstboeken die ze uitgeeft, is ze tevens de oprichtster van het welbekende ArtThrob, een internetmagazine gewijd aan de hedendaagse kunst in Zuid-Afrika.

De stad van de toekomst

Ook de Congolese autodidactische kunstenaar Bodys Isek Kingelez krijgt een monografische tentoonstelling. Zijn veelkleurige dynamische architecturale modellen hebben reeds de hele wereld afgereisd. Zorgvuldig gedecoreerde stadslandschappen die minutieus opgebouwd zijn uit papier, karton,

lijm, en gerecycleerd materiaal uit de verpakkingindustrie. Het zijn ontwerpen voor een "ideale stad", schommelend tussen urbanistische utopieën en futuristische deliria van een toekomstig Afrika. Een Afrika dat rijk, weelderig en democratisch zal zijn. Kinshasa in het derde Millennium (1997) bijvoorbeeld, wordt een plaats zonder raciale, sociale of ethische vooroordelen, zonder misdaad, zonder politie, zonder gevangenis. Een welvarende stad die een werkelijke sociale politieke en economische gelijkheid kan garanderen. Kunst is voor Kingelez "superieure kennis". Ze biedt de mogelijkheid nieuwe modellen van denken te ontwikkelen. In Kingelez' project is de architectuur drager van sociale betekenis, en met zijn visionaire steden creëert hij een utopisch ideaal.

En verder nog

"Kin Moto na Bruxelles" brengt een getuigenis van de culturele vitaliteit van Kin la Belle (Kinshasa) aan de hand van werken van 14 populaire schilders. Hun schilderijen schetsen een kleurrijke en humoristische kroniek van het dagelijkse leven in Congo: prostitutie, aids, corruptie, politieke wederwaardigheden... "Africa Screams", in het kader van "Transferts", toont een duivelse selectie van vermaarde homevideos en handgeschilderde videoaffiches uit Ghana en Nigeria. "Plasticiens en Mouvement" brengt werk van hedendaagse kunstenaars uit Afrika samen met werk van kunstenaars uit België. Africalia steunde dit initiatief van Atelier Graphoui voor de Biënnale van Dakar in 2002. Men toonde er werk van bekende kunstenaars als Meshac Gaba, Aimé Ntakiyica, Narcisse Tordoir, Michel Francois, Philip Aguirre, Soly Cissé, Gérald Dederen, Kan-Si, Birame Ndiaye, Ndary Lo en Barthélémy Togo. Verscheidene kunstenaars hebben speciaal voor het vervolg van dit project nieuwe werken gecreëerd.

PRAKTISCH

WWW.AFRICALIA.BE
02/412.58.81

www.african-antiques.com

AFRIKAANSE KUNST

Uit oude verzamelingen.

Een zeldzaam
pre-Bembe beeld 29cm.

Ex-verz. Feuerpeil (Aachen),
Ex-Sackmann (Berlin),
ex- Jo De Buck (Brussels)

Maandag tot zaterdag 14u tot 18 u.

David Norden
Sint Katelijnevest 27

B2000 Antwerpen

Tel: 03 - 227.35.40

david@african-antiques.com